ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ
ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ

Κυμβελίνος

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2009-2010
Πρώτη παράσταση: 11 Φεβρουαρίου 2010

ΘΕΑΤΡΟ «ΑΜΑΛΙΑ»

Κυμβελίνος

Μετάφραση: Κώστας Καρθαίος
Διασκευή-Σκηνοθεσία: Κορίνα Βασιλειάδου
Σκηνικός χώρος-Κοστούμια: Μαρία Καβαλιώτη
Μουσική: Κανάρης Κεραμάρης
Επιμέλεια φωτισμών: Ρίτσαρντ Άντονυ
Βοηθός σκηνοθέτη: Ελένη Βλαχοπούλου

Παίζουν οι ηθοποιοί:

Μομώ Βλάχου
Σταύρος Ευκολίδης
Νανά Παπαγαβριήλ
Τάσος Τσουκάλης

Οργάνωση παραγωγής και χειρισμός ήχων: Βασίλης Τζαφέρης. Χειρισμός φωτισμών: Χρήστος Πραντσίδης. Τεχνική υποστήριξη: Γιώργος Κύδας.

Η ηχογράφηση της μουσικής του Κανάρη Κεραμάρη έγινε από τον Κώστα Κόντο. Έπαιξαν οι μουσικοί: Όμηρος Γιαβρούμης (βιολί), Νίκος Τσανακάς (βιολί), Δημήτρης Δελφινόπουλος (βιόλα) και Άρτεμις Αποστολάκη (βιολοντσέλο).

Το κείμενο της μετάφρασης του Κ. Καρθαίου κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 2004.

Ο Κυμβελίνος παίχτηκε για πρώτη φορά στο Λονδίνο, από τον θίασο στον οποίο ανήκε ο Σαίξπηρ, τους King's Men, κατά πάσα πιθανότητα στο κλειστό θέατρο Blackfriars, την περίοδο 1609-1610, πριν από 400 ακριβώς χρόνια.
– Πρώτη, και μάλλον μοναδική ως τώρα, ελληνική παράσταση: Εθνικό Θέατρο, 10 Οκτωβρίου 1957. Η μετάφραση ήταν του Κ. Καρθαίου, η σκηνοθεσία του Αλέξη Σολομού, τα σκηνικά και τα κοστούμια του Γιώργου Βακαλό, η μουσική του Αργύρη Κουνάδη και η χορογραφία της Αγάπης Ευαγγελίδη. Έπαιξαν συνολικά 49 ηθοποιοί! Στους βασικούς ρόλους: Νίκος Παρασκευάς/Γιάννης Αποστολίδης (Κυμβελίνος), Βάσω Μανωλίδου (Ιμογένη), Έλσα Βεργή (Βασίλισσα), Βασίλης Διαμαντόπουλος (Κλότεν), Θάνος Κωτσόπουλος (Πόστουμος Λεονάτος), Γεώργιος Γληνός (Βελάριος), Αλέκος Δεληγιάννης (Γουιδέριος), Δημήτρης Παπαμιχαήλ/Δημήτρης Χόπτηρης (Αρβιράγος), Άρης Μαλλιαγρός (Φιλάριος), Γιώργος Παππάς (Ιάκιμος), Τάκης Γαλανός (Πιζάνιος).
– Στις 4 Σεπτεμβρίου 1988 ο *Κυμβελίνος* παρουσιάστηκε στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου από τον θίασο του Εθνικού Θεάτρου της Μ. Βρετανίας (National Theatre), σε σκηνοθεσία του Peter Hall. Τα σκηνικά και τα κοστούμια ήταν της Alison Chitty, η μουσική του Harrison Birtwistle, οι φωτισμοί του Gerry Jenkinson, η κινησιολογία της Elisabeth Keen. Τον ρόλο της Ιμογένης ερμήνευσε η Geraldine James. Το National Theatre παρουσίασε στην Επίδαυρο εκείνη τη χρονιά, πάντα σε σκηνοθεσία του Peter Hall, ένα τρίπτυχο που περιελάμβανε, εκτός από τον *Κυμβελίνο*, δύο ακόμη μυθιστορίες: την *Τρικυμία* (2.9.1988) και το *Χειμωνιάτικο παραμύθι* (3.9.1988).

ΨΗΣΤΑΡΙΑ "Ο ΓΙΩΡΓΟΣ"
ΚΑΤΣΙΜΙΔΗ 3 • 2310 851958

Οι σαιξπηρικές μυθιστορίες

Τα έργα της ωριμότητας του Σαίξπηρ –*Περικλής*, *Κυμβελίνος*, *Το χειμωνιάτικο παραμύθι* και *Η τρικυμία*– θεωρείται ότι αποτελούν μια ενιαία ομάδα, τις μυθιστορίες (romances). Γραμμένες ανάμεσα στο 1607 και το 1611, οι μυθιστορίες αυτές ανήκουν στην ομάδα των τελευταίων έργων του. Το καθένα τους είναι και μια τραγικωμωδία, με την πολύ ευρεία έννοια του όρου, ότι δηλαδή μια τραγική πλοκή οδηγείται σε λύση με το παραδοσιακό ευτυχές τέλος που χαρακτηρίζει τις κωμωδίες.

Οι σαιξπηρικές μυθιστορίες μοιράζονται έναν σχετικά περιορισμένο αριθμό θεμάτων. Ένα από τα πιο σημαντικά είναι ο χωρισμός και το ξανασμίξιμο των μελών μιας οικογένειας. Κόρες χωρίζονται από τους γονείς τους και γυναίκες από τους άντρες τους στα περισσότερα έργα. Σχετική με το θέμα αυτό είναι και η ιδέα της εξορίας, με τους εξόριστους ηγεμόνες ή μελλοντικούς ηγεμόνες να επανακάμπτουν στην πατρίδα τους και, κατά το τέλος του έργου, να αποκαθίστανται στα νόμιμα δικαιώματά τους. Στο *Χειμωνιάτικο παραμύθι* όσο και στον *Κυμβελίνο* σημαντικό ρόλο παίζει και το θέμα της ζήλιας. Επίσης σ' όλα αυτά τα έργα γίνεται λόγος για την καρτερικότητα απέναντι στις κακοτυχίες και για τη σημασία της θείας πρόνοιας στη ζωή του ανθρώπου. Η πλοκή σ' αυτά τα έργα είναι αποσπασματική και συνδυάζει απίθανα γεγονότα με εξωτικές τοποθεσίες. Οι μυθιστορίες βασίζονται στην παράδοση της ρομαντικής λογοτεχνίας που μας έρχεται από την ελληνιστική Ελλάδα, όπου ο έρωτας είναι η θρυαλλίδα που πυροδοτεί μια αλληλουχία παράξενων όσο κι εκπληκτικών περιπετειών. Στην παράδοση αυτή, η αγάπη οδηγείται σε αφύσικες περιπλοκές –όπου συχνά εμπλέκονται ζηλόφθονες μηχανορραφίες όσο και συγκρούσεις μεταξύ φιλίας και ρομαντικού έρωτα– με φανταστικά ταξίδια σε χώρες εξωτικές, όπου εμφανίζονται αλληγορικά τέρατα, υπερφυσικά πλάσματα και παγανιστικές θεότητες. Απίθανες συμπτώσεις και σύγχυση ταυτοτήτων περιπλέκουν την πλοκή, που θα οδηγηθεί σ' ένα συμβατικό ευτυχές τέλος.

Για τον *Κυμβελίνο*

Ο Ποιο είναι το στοιχείο που ξεχωρίζει αυτήν την ομάδα έργων από τα προηγούμενα; Μια αποφασιστική αλλαγή τόνου, μια διαφορετική στάση του ποιητή απέναντι στο φαινόμενο της ζωής. Ο Σαίξπηρ των ζοφερών δραμάτων που προηγήθηκαν, κάνει εδώ τόπο σ' έναν ποιητή όχι πια τραγικό κι απαισιόδοξο, αλλά γαληνεμένον, μακρόθυμον, συμφιλιωμένον με τις εναντιότητες του κόσμου τούτου. Έναν ποιητή που βρίσκει τρόπο να χαμογελάει πέρα από τα δάκρυα.

○ Η όλη υφή του έργου έχει κάτι το χτυπητά ιδιόμορφο. Ολοφάνερα βρισκόμαστε σε μια περιοχή συγγενική με του παραμυθιού. Ο ποιητής, όχι μόνο δεν συγκαλύπτει τον έξω από τις πιθανότητες της καθημερινής εμπειρίας χαρακτήρα του μύθου του, αλλά και θα έλεγε κανείς πως, αντίθετα, χαίρεται να τον υπογραμμίζει.

○ Παρατηρήθηκε από επιφανείς κριτικούς πως, εδώ, βρισκόμαστε μπροστά σε μιαν αναμφισβήτητη διάθεση του ποιητή να παίξει με το υλικό του, να το αναπτύξει δίχως τεχνάσματα, με την ελεύθερη και κοινώς αποδεκτή σύμβαση του θεάτρου. Η ανώμαλη σύνθεση του έργου, κατά την άποψη αυτή, υπογραμμίζει το συνειδητά συμβατικό του χαρακτήρα. Είναι το ραφινάρισμα, λένε, μιας δεξιοτεχνίας που ξεπέρασε πια τον εαυτό της, κι επιθυμεί τώρα να ξεδώσει, να αδιαφορήσει για κάθε μαστοριά.

○ Τα έργα της μορφής όπου ανήκει ο *Κυμβελίνος* έχει επικρατήσει να τα λένε romances. Ρομαντικά δράματα; Παραμυθοδράματα; – Όπως και ν' αποδώσει κανένας τον όρο, είναι φανερό πως ο τόνος πρέπει να πέφτει στην παραμυθένια υφή τους.

○ Δράση ελεύθερη, φαντασία αδέσμευτη, σύμβαση αισθητή, αλλά και παρουσία εναργέστατη του ανθρώπου, αυτοί μοιάζουν να είναι οι όροι του παιχνιδιού που 'ταξε στον εαυτό του ο ποιητής. Και τους έμεινε πιστός, αφού μέσα στον *Κυμβελίνο* του επέτυχε να εντάξει δυο τρία από τα πιο ζωντανά πλάσματά του, και ένα, ιδιαίτερα, που πολλοί το θεωρούν το εξοχότερο γυναικείο του πρόσωπο.

Από το πρόγραμμα
της παράστασης του *Κυμβελίνου*
στο Εθνικό Θέατρο, 10.10.1957

Ο Σαίξπηρ προτείνει ένα ευτυχές τέλος

Όλα στον *Κυμβελίνο* κάτι θυμίζουν. Οι δυο ερωτευμένοι δεν μας θυμίζουν άραγε την ιστορία του Ρωμαίου και της Ιουλιέτας; Ο σύζυγος που πείθεται ότι η γυναίκα του τον απάτησε και ζητά εκδίκηση δεν μας θυμίζει τον Οθέλλο; Ένας βασιλιάς που αφήνεται να τον κατευθύνει η βασίλισσα πόσο απέχει από τον Μάκβεθ; Στην περίπτωση του *Κυμβελίνου* η απάντηση είναι: *πολύ*. Γιατί μπορεί ο Πόστουμος να εξορίζεται αλλά αυτό γίνεται λόγω του γάμου του με την Ιμογένη και όχι γιατί διέπραξε φόνο. Ακόμα περισσότερο: την πρώτη μέρα της εξορίας του, βάζει στοίχημα τη γυναίκα του με κάποιον που μόλις γνώρισε (τον Ιάκιμο). Και πολύ εύκολα θα πειστεί ότι η γυναίκα του τον απάτησε και ακόμη πιο εύκολα θα αποφασίσει να πάρει εκδίκηση. Όμως και η Ιμογένη μακράν τελικά απέχει από την Ιουλιέτα. Αλλά αυτό ας μην το αποκαλύψουμε ακόμα. Α, ναι, φυσικά δεν θα μπορούσε να λείψει και ένας ερωτικός αντίζηλος: ο γιος της Βασίλισσας, ο Κλότεν.

Ακόμα και όσοι δεν γνωρίζουν τα έργα του Σαίξπηρ θα βρουν στον *Κυμβελίνο* κάτι γνώριμο και οικείο. Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι οι χαρακτήρες του είναι μορφές αρχετυπικές, μοιάζουν με αυτές των παραμυθιών και των μύθων. Ο Κυμβελίνος *είναι* ο βασιλιάς

που μπαίνει εμπόδιο στον γάμο της κόρης του. Η Βασίλισσα –που σημειωτέον είναι ο μόνος χαρακτήρας του έργου που δεν έχει όνομα, λέγεται: «η Βασίλισσα»– *είναι* η κακιά μητριά που θέλει το κακό της θετής της κόρης. Ο Πιζάνιος *είναι* ο πιστός υπηρέτης που θα παραβεί το καθήκον του προκειμένου να αποφύγει μια κακιά υπηρεσία που τον έβαλαν να κάνει. Ο Κλότεν *είναι* ο αφελής πρίγκιπας, αντικείμενο γενικού χλευασμού, που θέλει να παντρευτεί την όμορφη πριγκίπισσα (clot στα αγγλικά σημαίνει και χαζός – για το αγγλόφωνο κοινό η σύνδεση θεωρείται δεδομένη). Και ο Ιάκιμος *είναι* ο κακός της υπόθεσης.

Οι ήρωες ξεχνιούνται ο καθένας μέσα στη δική του ιστορία. Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που δεν αντιλαμβάνονται καν ότι έξω αρχίζει πόλεμος. Κι όμως, επειδή βρισκόμαστε ακόμα μέσα στο παραμύθι, ο πόλεμος αυτός θα γίνει αιτία να βρεθούν όλοι αντιμέτωποι και θα δώσει τη λύση. Ο Σαίξπηρ προτείνει ένα ευτυχές τέλος. Ανεπιφύλακτα. Το κρίσιμο ερώτημα είναι κατά πόσο είμαστε αρκετά γενναιόδωροι ώστε να τον ακολουθήσουμε. Ήμασταν, άραγε, κάποτε;

Κορίνα Βασιλειάδου

Η ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»
ΕΠΙΧΟΡΗΓΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΘΕΑΤΡΟΥ
ΧΟΡΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΡΤ3 ελculture.gr biscotto

Αγγελιοφόρος www.agelioforos.gr

Η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης»:

ΙΔΡΥΘΗΚΕ στη Θεσσαλονίκη το 1979, στο πλαίσιο της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Εταιρείας «Τέχνη», με πρωτοβουλία του θεατρολόγου Νικηφόρου Παπανδρέου.

ΑΝΕΒΑΣΕ από τότε εκατό περίπου έργα, κλασικά και σύγχρονα, ελληνικά και ξένα, γνωστά και άγνωστα: του Ευριπίδη και του Αριστοφάνη, του Σαίξπηρ και του Μπεν Τζόνσον, του Γκολντόνι και του Μαριβώ, του Ίψεν και του Τσέχοφ, του Λόρκα και του Μπρεχτ, του Μπέκετ και του Ιονέσκο, του Πίντερ, και του Φρίελ, του ΜακΓκίνες και του Φόσε, του Καπετανάκη και του Ξενόπουλου, του Ποντίκα και της Αναγνωστάκη.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ σε πανελλήνια «πρώτη» άπαιχτα κείμενα του Ιάκωβου Καμπανέλλη, της Μαργαρίτας Λυμπεράκη, της Στέλλας Μιχαηλίδου, του Άκη Δήμου, της Φωτεινής Φραγκούλη, της Λένας Διβάνη, της Πένυς Φυλακτάκη, του Γιώργου Χατζόπουλου, του Σάκη Σερέφα και επίσης του Γιάννη Ρίτσου, του Οδυσσέα Ελύτη, του Νίκου Μπακόλα. Παρουσίασε ακόμη για πρώτη φορά στην Ελλάδα σημαντικούς σύγχρονους δραματουργούς: Γιούκιο Μισίμα, Ντύλαν Τόμας, Ίνγκμαρ Μπέργκμαν, Ερίκ Ρομέρ, Γιασμίνα Ρεζά, Τιμπερλέικ Γουερτενμπέικερ, Σάρλοτ Κήτλυ, Κατρίν Αννν, Τομ Μέρφυ, Τζορτζ Ταμπόρι, Πέτερ Τουρίνι, Κόνορ Μακφέρσον, Ματέι Βισνιέκ, Ξαβιέ Ντυρενζέ, Ζοέλ Πομμερά.

ΠΕΡΙΟΔΕΥΣΕ σε όλη την Ελλάδα και εμφανίστηκε σε πολλά φεστιβάλ του εξωτερικού: Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Σουηδία, Νορβηγία, Ουγγαρία, Σλοβενία, Ρουμανία, Αυστραλία, Αίγυπτος.

ΕΚΔΙΔΕΙ το περιοδικό *Θεατρικά Τετράδια,* του οποίου έχουν κυκλοφορήσει ως τώρα 55 τεύχη.

ΕΙΝΑΙ ΜΕΛΟΣ, από το 1996, της Ευρωπαϊκής Θεατρικής Σύμβασης (European Theatre Convention), μιας οργάνωσης 40 κρατικών, και επιχορηγούμενων θεάτρων από 20 χώρες της Ευρώπης.

ΟΡΓΑΝΩΣΕ από το 1994 ως το 2006 το ετήσιο διεθνές φεστιβάλ «Θεατρική Άνοιξη». Από το 2008 οργανώνει τις «Προτάσεις», ένα «εργοτάξιο θεατρικών αναζητήσεων» με τη συμμετοχή ελληνικών θιάσων.

ΣΤΕΓΑΖΕΤΑΙ στο θέατρο «Αμαλία».

Θέατρο «Αμαλία»
Αμαλίας 71, 546 40 Θεσσαλονίκη.
Τηλ. 2310.821.483, fax 2310.860.708.
pirskini@otenet.gr • www.piramatikiskini.gr

Η Πειραματική Σκηνή συμμετέχει στην

CONVENTION THEATRALE EUROPEENNE
EUROPAEISK TEATER CONVENTION
CONVENCION TEATRAL EUROPEA
CONVENZIONE TEATRALE EUROPEA
CONVENÇÃO TEATRAL EUROPEIA
EUROPESE THEATER CONVENTIE

EUROPEAN THEATRE CONVENTION
EUROPAISCHE THEATER KONVENTION
EUROOPPALAINEN TEATTERUNIONI
EUROPEISK TEATERUNION
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ
EVROPSKA GLEDALISKA KONVENCIJA

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ